

У НОВОМЕ САДУ У ПЕДЕЉУ, 11. НОВЕМБРА 1901.

ГОД. XXVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 20

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издава се време бављења новорибине дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по габака. — Стоји за Нови Сад 80 п. д на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

ЦАРЕВИЋ ПЕСНИК.

Значајна је појава нашега времена, да су више пута крунисане главе и чланови владаљачких домова ушли у књижевност, те бистрим, проницавим погледом, а племеничним, често класичним језиком створили дела трајне вредности.

Таква је светла појава и руски велики кнез Константин Константиновић.

Рођен 10. августа 1858. у Стрјелни као син великога кнеза Константина Николајевића и велике кнегиње Александре Јозефовне, родом принцезе од Саксен-Алтенбурга, оженио се 15. априла 1884. у Алтенбургу принцезом Јелисаветом, ћерком принца Морица и његове жене, сестре војводи Ђорђу од Саксен-Мајнингена, који је дуже времена издржавао своје „Майнингенско“ позориште, које је стекло имена и гласа у свету.

Да је велики кнез Константин Константиновић ваљан војник, доказује одлични милитарни положај, који већ заузима, но још значајнија за правац његова духа била је љубав му према науци, те је за заслуге, које је стекао на научном пољу, именован за председника царске руске академије наука. Мање је позната његова љубав према песништву.

„Миљеник среће ја сам. Мамон, части,
У колевци ми највиши већ сан,
Рођење ми већ осигура сласти,
Што сретан живот сваки носи дан.
Но шта ми вреди скрлет, власт и благо?
Зар не ће скоро бити све за наго?
Та свака мора сломити се моћ:
На свету све, што срцу било драго,
Тек наједаред црина скриће ноћ.

Ал' има нешто, чему нема равна,
Необичан што души даје чар —

То скрити никад нојца не ће тавна,
Божанствен то је вишњег Бога дар.
То ј' песма моја. Слатки њени гласи,
У душу мени мајске маме дне,
Крај ње и јади дивни тек су краси,
На њених зрацих зло се губи све.“

Нема сумње, да овде имамо послана песником, који уме са тојлим осећајем и бујном свежином на особити начин да даде израза свом унутрашњем свету, а тај је свет пун богата блага. Тако говори човек, који је сазрео озбиљно, саморано премишљајући.

Нов се живот јавио великому кнезу, кад је у немачкој принцези Јелисавети из старог часног племена Ернестоваца нашао конгенијалну сајтницу у животу, жену идеалне душе која је за њу постала право благо својим живахним духом, својим озбиљним литерарним интересима и својим песничким покушајима, пре свега пак живим саучешћем у свима питањима, која покрећу савременике, и пуном оданошћу к свему, што је узвишене и лепо. Тада је, 20. јунија 1864. певао младожења у Красном Селу:

„Већ вишњин ево мири цвет,
Славујак пушта глас,
И њему сав се мили свет,
Весели песмом нас

Поучи мене, реци ми,
Мој мали славују,
Твом гласу од куд краси ти,
Што нас домамљују?

Кад сазнам чаре гласа твог
И ти што осећаш,
Тад моја песма — даје Бог! —
То знаће, ти што знаш.

Домамиће и она тад
Сав добри нежни свет,
К'о ти што мамиш ево сад
И свежи вишњин цврт.

Са једнаким одушевљењем, како син севера пева о својој Русији, клања се он свему, што је племенито и лепо у животу и у уметности. Кад се 23. маја 1885. вратио из дражђанске галерије, спевао је ову песму :

Пред сикстинском Мадоном.

Пред икону ко икад ову стаде
Са усана му речи неста већ,
Тек немо молити се знаде,
Из ока суза поче тек'.

Од усхићења колена би свио,
К'о Сикет би њој поклонио се ти —
К'о Варвара би тронут био
И једва мог'o дисати.

Велики кнез Константин има на својој липри још и других жица, а из сваке уме једнако мајсторски да измами дивне гласове, било да се у Млецима песнички разговара са голубовима на пијаци Светога Марка, било да пева песме из руског логорског живота, било да у двору у Алтенбургу кличе у сусрет пролећу.

Осим жанр-слика, утеџај с пута, призора из природе и еротских звукова има у њега библиских мотива, млетачких елегија, епистола, слика из војничког живота а не сме се заборавити ни наставак Бајнова „Манфреда“ — драмски мистеријум, у ком се приказује душевно стање Манфредово на оном свету.

Да ли ће та фантастична драма имати успеха на позорници, тешко је напред знати.

Велики кнез Константин Константиновић превео је и с немачког корове из Шилерове „Неве Месињанке“. С енглеског је превео и Шекспирова „Хамлета“ и приказивао у њему самог Хамлета на позорници царског приватног позоришта у двору Јеремитажу у Петрограду, где је од прилике пре сто година царица Катарина удесила била, да се приказују неки њени комади.

И преводом и приказом постигао је патреније песник такођер велики успех. Како рускога Хамлета са музиком Чайковскога, тако и царенијев приказ те улоге хвалиле компетентни пресудиоци као нешто дивно и успех је тај унелео великому кнезу нов листић у заслужени лавор-венац.

„Хамлета“ је сам велики кнез удесио сјајно за позорницу. Приказ је трајао од 9 до 2 сата ноћу.

ЛИСТИЋА.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Врачара“, чаробна шаљива оперета у три чина, написао П. Мило, с румунског превео Васа Живановић, музика од Даворина Јенка.)

Да „Врачара“ ужива леп реноме у наше позоришне публике, видело се јасно на Аранђелов дан. Осим, наравно, ложа била је кућа дунком пуна. Ово јој је био трећи приказ у Новом Саду. Јане је у току једне сезоне изнесена била дваред. Речено је већ на овом месту, после премијере јој, да ни мршави либрето ни до некле тривијална музика нису кадри зајемчити јој дуг живот. Шта јој је дакле друго и могло помоћи на ноге, ако не вољна, живахна чак би човек рекао: одушевљена интерпретација од

стране приказивача. И заиста се у том погледу може без поговора констатовати, да су и Тинка Љукићка баба-Хрку, и Драга Спасићка Вијорику, и Марковић Ласку-а, и Бакаловић Брезу-а прихватили и овом приликом тако снажно, као да их је сад тек ваљало дићи на ноге. Но сад је уз њих био и Добриновић као Шкиља а и то тек значи нешто. О прва два приказа био је са болести замењен. Је ли потребно и истицати, како се разведри и позорница и гледалиште па како се последње ускомеша у ружичној вољи, кад се по првом разбалаки Добриновићева несравњено бујна па ипак тако дискретна комика? А било је овога пута и прилике, да по које запаљије младо јање у стајаћем партеру

и на галерији дође у подграц у првом незнаном усхиту. Ако је било тога, крив је био Вијоричин анђео хранитељ, млада Мицика Козловићева, даровито а уз то и лепо позоришно дете. Стјајаћи партер као да се сав слагао у том, да ју је било милина и гледати и слушати. Г.

ПОЗОРИШТЕ.

(Криза у народном позоришту бугарском у Софији.) Многи чланови народнога позоришта бугарског дали су оставку на чланству. То је био узрок, што се сад тамо породило питање о преустројству тамошње позоришне дружине, која ужива годишњу државну потпору од неких 70.000 круна. Једни веле, да би ваљало начинити нов устав за позориште и завести бољу дисциплину међу глумце. Други опет пребацују министру просвете, што је наново примио Радула Канелија. Међу тим сви се слажу у томе, да је то један од најбољих и најстаријих глумаца бугарских. Министар просвете позвао је био Адама Мандровића, умировљенога равнатеља народног загребачког позоришта, да се наново прими управе над позоришном дружином бугарском, али је он ту понуду, као што веле, одбио.

(Јапанска Елеонора Дуза.) Сада Јако, славна јапанска глумица, била је јесенас са својим мужем Отојиром Кавакамијем и са својом јапанском дружином у Лондону и у Паризу. Лане је пред свршетак изложбе из Париза отишла на врат на нос, а то за то, што већ три године није била код куће код своје дечице, те ју је чежња вукла кући. Њен муж, који је уједно писац, изврстан редитељ и њен одличан партнери, рече: „Зимус смо много радили, те се надам, да ћемо имати успеха. Као новину ћемо приказати судски призор у „Млетачком трговцу“, који сам ја превео на јапански, а у ком Сада Јако игра на особит начин. Ванредно простим средствима долази она до одиста силна успеха. Сад преводим и „Ернанија“ и „Отела“. У последњем сам комаду већ подобро одмакао те смо већ могли пробати неколико призора. Учинило ми се, да традицију у призору, где Отело дави Дездемону, треба нешто преиначити; место да је угуши јастуком, удавиће је оковратницом; ту се онда може видети

мимика у глумице, а то онда производи интензивнији утисак.“ У Паризу су давали овом приликом и нов јапански комад, у којем је Сада Јако играла веома силен призор лудила. Давали су опет и оне комаде, који су о изложби имали велика успеха. Но овога су пута прикази били још занимљивији. Нарочито је мис Лоја Фулер, која је јапанске глумце примила у своју кућу и која суделује при њиховим приказима, хвалила красне декорације. На позорници се виделе дивне мале куће и особити крајеви. Кад су је запитали, шта мисли о француској позоришној уметности и о париским глумцима, рекла је Сада Јако опрезно: „Па ја управо и не знам ништа о том; мање сам играла свако вече те нисам могла ићи у друга позоришта. Видела сам само Сару Бернхардову у „Aiglon“-у... Па напала сам, да је то било урађено врло лепо, врло добро.“ Но Лола Фулер додала је за то, да је Сада Јако само према странцима тако плашљива; њојзи је она рекла неколико критичких напомена, које су за чудо биле оправдане и умесне.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа.) У недељу 11. (24.) новембра, први пут: „Сватови“. Шаљива игра из народног живота у 3 чина, с певањем, од Драг. Ј. Илијћа, музика од А. Освалда.

У уторак, 13. (26.) новембра, први пут: „Фернанда.“ Позоришна игра у 4 чина, написао В. Сарду, превела Милка Марковићка.

У четвртак, 15. (28.) новембра, по други пут: „Луда посла.“ Шаљива игра у 4 чина, написао Фр. Шентан, превео Милан А. Јовановић.

У суботу, 17. (30.) новембра, први пут: „Шваља“. Позоришна игра у 3 чина, написао Лукијан Тривунов Бранковић.

У недељу, 18. новембра (1. децембра), први пут: „Станоје Главаш“. Трагедија у 5 чина, написао Ђура Јакшић, за позоришну удеоио А. Хацић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

10. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

Представа за народ с обаљеним ценама.

У Новом Саду, у недељу, 11. (24.) новембра 1901.

→ ПРВИ ПУТ: ←

СВАТОВИ.

Шаљива игра из народног живота у 3 чина, с певањем, написао Драг. Ј. Илијћ, музика од А. Освалда. — Редитељ: Динић.

ОСОБЕ:

Чича Новак, кнез у селу — Матејић.
Милица, његова кћи — — Д. Спасићка.
Радоје, гардиста — — — Марковић.
Станојка, сестра његова — Л. Матејићка.
Анђа, његова тетка — — Ђ. Динићка.
Милоје Јовин, сеоски момци — Стојановић.
Милић Шавлов, сеоски момци — Душановић.
Баба Стана, циганка — — М. Тодосићка.
Марула, њена кћи — — Ђ. Васиљевићка.
Пужа, муж Марулин — — Бакаловић.

Спаса, циганин — — — Виловац.
Милисав, сеоски пандур — Ботић.
Први момак — — — Слуга.
Други момак — — — Шиконарија.
Прва | — — — З. Добриновићка.
Друга | девојка — — — Л. Вујићева.
Трећа | — — — Ђ. Николићка.
Четврта | — — — К. Виловчевица.
Чауш — — — — Илкић.
Краљица, сељанке, сељаци, цигани и циганке.

I. чин: Краљице. II. чин: Цигани. III. чин: Сватови. — Догађа се у Рогановцима, у округу Јагодинском у Србији. — Време: садање.

У уторак, 13. (26.) новембра, први пут: „Фернанда“. Позоришна игра у 4 чина, написао В. Сарду, превела Милка Марковићка.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру и у I. спрату: 8 круна. — Седиште у паркету у I. и II. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште у VII—XII. реду: 1 круна. — Седиште на балкону у I. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду: 60 пот. — Стојање у партеру: 80 пот. — Стојање на I. галерији: 60 пот. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ђаџи и војници до наредника: 40 потура.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића најдуже до 11 са. пре подне.

Улазнице могу се добити у књижарници браће М. Поповића од 8—12 сата пре подне, а од $6\frac{1}{2}$ после подне и у вече на каси позоришној.

Болују: С. Бакаловићка, П. Добриновић, Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$, свршетак у $10\frac{1}{2}$ са.хата.